

Súd: Najvyšší správny súd Slovenskej republiky  
Spisová značka: 6Ssk/95/2022  
Identifikačné číslo spisu: 1016201149  
Dátum vydania rozhodnutia: 29. júna 2023  
Meno a priezvisko: JUDr. Michal Matulník  
Funkcia: predseda senátu  
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:1016201149.1

## ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Michala Matulníka, PhD. (sudca spravodajca) a členov senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a JUDr. Martina Tisa, v právnej veci navrhovateľky: T. Š. (predtým N. N.), narodená X. M. XXXX, bytom I. N. XX/B, Z., právne zastúpenej: Advokátska kancelária Jakubčová a partneri, s.r.o., so sídlom Rajská 7, Bratislava, proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8-10, Bratislava, o neprávom vyplatený vdovský dôchodok, na odvolanie navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 8Sd/88/2016-186 zo dňa 6. apríla 2022, takto

### r o z h o d o l :

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo 6. apríla 2022, č. k. 8Sd/88/2016-186, p o t v r d z u j e .

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a.

### O d ô v o d n e n i e

#### I.

Konanie na krajskom súde

1. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v poradí druhým rozsudkom zo 6. apríla 2022, č. k. 8Sd/88/2016-186 (ďalej len „napadnutý rozsudok“), postupom podľa § 250q ods. 3 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“ alebo „Občiansky súdny poriadok“) potvrdil rozhodnutie odporkyne z 13. marca 2015, číslo: XXX XXX XXXXX (ďalej taktiež „rozhodnutie odporkyne“), ktorým odporkyňa s odkazom na ustanovenie § 236 ods. 1 písm. a) a b) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z., § 227 ods. 3 druhá veta zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 555/2007 Z. z., ustanovením § 264 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“ alebo „zákon o sociálnom poistení“), ustanovenie § 46 ods. 1, 2, 7

zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení (ďalej len „zákon č. 100/1988 Zb.“ alebo „zákon o sociálnom zabezpečení“) zaviazala navrhovateľku do 30 dní odo dňa doručenia rozhodnutia vrátiť neprávom vyplatený vdovský dôchodok v celkovej sume 14 862,84 Eur.

2. V poradí prvým rozsudkom z 28. marca 2018, č. k. 8Sd/88/2016-48 (ďalej taktiež „prvý rozsudok“), krajský súd rozhodnutie odporkyne postupom podľa § 250q ods. 3 OSP rovnako potvrdil. Z odôvodnenia prvého rozsudku vyplynulo, že krajský súd rozhodnutie odporkyne preskúmal podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku. Za preukázané krajský súd považoval, že odporkyňa svojím rozhodnutím zaviazala navrhovateľku do 30 dní odo dňa doručenia rozhodnutia vrátiť neprávom vyplatený vdovský dôchodok v celkovej sume 14 862,84 Eur. V dôvodoch svojho rozhodnutia poukázala na vyplácanie vdovského dôchodku odporkyni za obdobie od 2. januára 2010 do 31. decembra 2010 v sume 235,40 Eur mesačne, od 1. januára 2011 do 31. decembra 2011 v sume 239,70 Eur mesačne, od 1. januára 2012 do 31. decembra 2012 v sume 247,70 Eur mesačne, od 1. januára 2013 do 31. decembra 2013 v sume 255,- Eur mesačne a od 1. januára 2014 do 1. januára 2015 v sume 260,70 Eur mesačne, v celkovej sume 14 862,84 Eur, napriek tomu, že navrhovateľke nepatriel. Uviedla, že navrhovateľka dňa 12. decembra 2009 uzatvorila manželstvo, čo ale neohlásila, a túto skutočnosť odporkyni dňa 23. októbra 2014 oznámil jej manžel a súčasne bola potvrdená aj matričným úradom v Sereďi. Rozhodnutím zo dňa 10. novembra 2014 bola počnúc dňom 2. januára 2015, navrhovateľke výplata vdovského dôchodku zastavená. Krajský súd v prvom rozsudku uviedol, že z obsahu administratívneho spisu vyplýva, že dôvod zániku vdovského dôchodku, t. j. uzatvorenie nového manželstva dňa 12. decembra 2009, oznámil odporkyni vtedajší manžel navrhovateľky, W. N.. Navrhovateľka vo svojich podaniach síce argumentovala, že odporkyni doručila fotokópie oznámení zo dňa 12. februára 2010, 19. júla 2010 a 15. decembra 2010, ktorými oznamovala uzatvorenie nového manželstva, no administratívny spis subsumuje aj také listinné dôkazy, ktoré dobromyseľnosť navrhovateľky prijímať jej nepatriace dávky významným spôsobom spochybňujú. Navrhovateľka, napr. listom zo dňa 14. decembra 2011 zaslala odporkyni vyjadrenie k jej oznámeniu o predpísanej dlžnej sume, pričom v záhlaví sa označila len ako T. N.. Na žiadosť odporkyne zo dňa 4. augusta 2013, ktorou žiadala oznámiť, resp. predložiť úradne overený doklad o navrhovateľkinom správnom priezvisku, navrhovateľka doručila fotokópie pasu a vodičského preukazu, opatrené odtlačkami notárskej pečiatky zo dňa 17. septembra 2013, osvedčujúcimi doslovnú zhodu s úplným prvopisom oboch dokladov, obsahujúcich meno T. N.. Ďalším podaním zo dňa 11. novembra 2014, odporkyni doručeným dňa 19. novembra 2014, navrhovateľka žiadala, opätovne v záhlaví označená ako T. N., o zasielanie sirotského a vdovského dôchodku na účet jej syna, z dôvodu zmeny svojho zdravotného stavu, pre ktorý nie je schopná chodiť po dôchodok na poštu. Vychádzajúc z vyššie uvedeného krajský súd dospel k záveru, že povinnosť navrhovateľky, neprávom prijatú sumu vrátiť, je jednoznačná a rozhodnutie odporkyne je vecne i právne správne, a preto ho prvým rozsudkom podľa § 250q ods. 3 OSP potvrdil.

3. Proti prvému rozsudku krajského súdu podala v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľka. Navrhovala, aby odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V dôvodoch odvolania navrhovateľka v podstatnom namietala nedostatočne zistený skutkový stav. Žiadala prešetriť listinné doklady, ktoré podľa krajského súdu dobromyseľnosť prijímať nepatriace dávky významným spôsobom jej jednanie spochybňujú. Trvala na tom, že svoju nahlasovaciu povinnosť si voči Sociálnej poisťovni splnila riadne v zákonnej lehote. Nesúhlasila s argumentáciou odporkyne ako aj súdu prvého stupňa popierajúcich pravdivosť jej tvrdení a predložených dokladov.

4. Prvý rozsudok krajského súdu Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „NS SR“) na základe odvolania navrhovateľky (viď predchádzajúci bod) zrušil uznesením sp. zn. 7So/20/2018 z 21. augusta 2019 (ďalej len „uznesenie NS SR“) a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Podstatu dôvodov vedúcich najvyšší súd k zrušeniu prvého rozsudku krajského súdu zhrnul najvyšší súd v bode 31 odôvodnenia uznesenia NS SR nasledovne: „Skutkové okolnosti vyplývajúce zo spisu krajského súdu preukazujú, že súd prvého stupňa nevenoval veci dostatočnú pozornosť, keď náležite neskúmal, či list navrhovateľky z 27. marca 2016, adresovaný Sociálnej poisťovni, ústredie, označený ako „odpoveď na Váš list zo 16. januára 2016“ a Sociálnej poisťovni, ústredie doručený dňa

07.04.2016 splňa zákonné podmienky opravného prostriedku proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovni, ústredie č. XXX XXX XXXX X zo dňa 13 marca 2015 a následne, pokiaľ by mal preukázané, že uvedeným listom navrhovateľka podáva opravný prostriedok proti uvedenému rozhodnutiu odporkyne zo dňa 13. marca 2015 neskúmal, či navrhovateľka podala opravný prostriedok proti tomuto rozhodnutiu v zákonnej lehote. Skutkové zistenia podmieňujúce preukázanie vôle navrhovateľky vyjadrenej v jej liste z 27. marca 2016, adresovaného Sociálnej poisťovni, ústredie a označeného ako „odpoveď na Váš list zo 16. januára 2016“ a súčasne preukázanie, či navrhovateľka podala opravný prostriedok proti tomuto rozhodnutiu v zákonnej lehote, sú súčasťou administratívneho spisu, ktorý si súd prvého stupňa nevyžiadal.“.

5. Po zrušení prvého rozsudku a vrátení veci najvyšším súdom si krajský súd (podaním z 30. septembra 2019) vyžiadal od odporkyne predloženie administratívneho spisu, ktorá mu administratívny spis dňa 25. októbra 2019 zaslala. Uznesením č. k. 8Sd/88/2016-73 zo 16. januára 2020 krajský súd vyzval navrhovateľku, aby doplnila svoje podanie z 27. marca 2016 označené ako „Odpoveď na Váš list zo dňa 16.01.2016“, na ktorú výzvu navrhovateľka reagovala podaním zo 17. februára 2020 označeným ako „Vec: Doplnenie podania Sp. zn. 8Sd/88/2016“, ktoré zakončila slovami „Možno neviem odborne písať odvolania a používať paragrafy, ale poznám svoje práva a som presvedčená o svojej nevine preto posúvam celú túto záležitosť na Európsky súd pre ľudské práva, pretože tu sa obyčajný človek spravodlivosti aj keď ju na 100% preukáže nedočká.“.

6. Krajský súd následne, po tom, ako vo veci viackrát nariadil pojednávanie (na deň 8. septembra 2021; 6. októbra 2021; 27. októbra 2021; 1. decembra 2021; 15. decembra 2021; 16. februára 2022 a 9. marca 2022), ktoré pojednávania boli z rôznych dôvodov (ospravedlnenie neúčasti, neschopnosť navrhovateľky vypovedať pred súdom, neúčasť účastníkov; zmena právneho zástupcu navrhovateľky) odročené, vo veci (na pojednávaní konanom dňa 6. apríla 2022) rozhodol napadnutým rozsudkom, tak ako je uvedené v bode 1 vyššie.

7. Krajský súd preskúmal rozhodnutie odporkyne v súlade s ustanovením § 250l a nasl. OSP, aplikujúc pritom (v podstatnom) ustanovenia § 491 a § 492 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „SSP“); § 269 ods. 1, § 74 ods. 5, § 227 ods. 3 a § 236 zákona č. 461/2003 Z. z. a § 46 zákona č. 100/1988 Zb.

8. Krajský súd za rozhodné, čo sa týka skutkového stavu, považoval (obdobne ako v prípade prvého rozsudku) skutočnosti bližšie opísané v bode 2 vyššie. Nad tento rámec krajský súd v podstatnom vychádzal taktiež z nasledovných skutočností: (i) navrhovateľka si žiadosťou doručenou odporkyňi dňa 16. mája 2002 uplatnila od 18. apríla 2002 nárok na vdovský a sirotsky dôchodok, ktorý jej bol priznaný rozhodnutím odporkyne číslo XXX XXX XXXX z 8. júla 2002; (ii) navrhovateľka dňa 12. decembra 2009 uzatvorila nové manželstvo; (iii) odporkyňa po zistení skutočností, že navrhovateľka uzatvorila nové manželstvo, rozhodnutím z 10. novembra 2014 zastavila navrhovateľke výplatu vdovského dôchodku od 2. januára 2015; (iv) odporkyňa rozhodnutím odporkyne zaviazala navrhovateľku vrátiť neprávom vyplatený dôchodok v sume 14.862,84 eur; (v) navrhovateľka podaním doručeným odporkyňi dňa 20. septembra 2013 s odporkyňou komunikovala a zaslala jej osvedčené fotokópie vodičského preukazu a pasu na meno T. N.; (vi) navrhovateľka (pod menom T. N.) listom zo dňa 11. novembra 2014 žiadala odporkyňu o zasielanie vdovského a sirotského dôchodku na účet jej syna.

9. Krajský súd následne k aplikácii ustanovenia § 236 zákona č. 461/2003 Z. z. uviedol, že navrhovateľka naplnila obsah všetkých troch skutkových podstát tohto ustanovenia a „Ak by súd aj vzal do úvahy obranu navrhovateľky, že podaniami zo dňa 12.02.2010, 19.07.2010 a 15.12.2010 oznamovala uzavretie nového manželstva a teda, že povinnosť uloženú jej ods. 3 ust. § 227 ZSP si splnila, hoci nie v zákonom určenej osemďnovej lehote, navrhovateľka sama svojím konaním, resp. ďalšou korešpondenciou poprela pravdivosť, resp. dobromyseľnosť jej konania, nakoľko vyššie uvedené listinné dôkazy samy osebe popierajú jej dôveryhodnosť a pravdivosť tvrdení o preukázaní zmien v jej stave.“.

10. S príkazom vyjadreným v uznesení NS SR (viď bod 4 vyššie) sa krajský súd vysporiadal jednak dopytom na predloženie dávkového spisu (viď bod 5 vyššie) a uznesením zo 16. januára 2020 (viď tamtiež) a následným odkazom na (i) reakciu navrhovateľky, (ii) ustanovenie § 219 ods. 1 až 4 zákona č. 461/2003 Z. z. a (iii) uznesenie Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) sp. zn. 7Ssk/75/2021 z 15. decembra 2021. Na námietku premlčania (v časti/sume 8.673,60 eur) vznesenú navrhovateľkou krajský súd neprihliadol (viď bod 45 napadnutého rozsudku) „... nakoľko k bezdôvodnému poberaniu dávok zo strany navrhovateľky došlo práve jej zavineným konaním ...“.

11. Vychádzajúc z vyššie uvedených skutočností krajský súd podľa § 250q ods. 3 OSP rozhodnutie odporkyne potvrdil a o trovách konania rozhodol podľa § 250l ods. 2 v spojení s § 250k ods. 1 OSP tak, že navrhovateľke právo na náhradu trov konania nepriznal.

## II.

### Odvolaie navrhovateľky a vyjadrenie odporkyne

12. Navrhovateľka proti napadnutému rozsudku krajského súdu podala v zákonnej lehote odvolanie. Odvolacie dôvody vymedzila v úvode odvolania odkazom na ustanovenia v § 205 ods. 2 písm. a), b) d) a f) OSP. Následne takto vymedzené odvolacie dôvody v podstatnom rozvila do troch nasledovných okruhov. V rámci prvého okruhu (značeného číslom II.) namietala skutočnosť, že odporkyňa svojvoľne interpretovala podanie navrhovateľky z 27. marca 2016 označené ako „Odpoveď na Váš list zo 16. januára 2016“ ako opravný prostriedok proti rozhodnutiu odporkyne, pričom navrhovateľka sa mala viackrát vyjadriť, že žiaden návrh nepodala. Odporkyňa tým podľa navrhovateľky nahradila jej vôľu, ktorá však absolútne nesmerovala k podaniu opravného prostriedku. Odkazujúc na ustanovenia § 247 ods. 1 a § 250b ods. 1 OSP a na rozhodnutie R 62/1998 dôvodila, že navrhovateľka nie je aktívne legitimovanou, že „... lehota v zmysle Občianskeho súdneho poriadku nebola dodržaná ...“ a že z dôvodu nepripojenia splnomocnenia neboli splnené procesné podmienky na začatie konania.

13. V rámci druhého okruhu (značeného číslom III.) navrhovateľka v podstatnom namietala skutočnosť, že si riadne splnila svoje povinnosti podľa § 227 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z., keď „... zaslala klientka dňa 12.02.2010, 19.07.2010 a 15.12.2010 odporkyňi prostredníctvom poštového prepravného podniku oznámenie o skutočnosti, že dňa 12.12.2009 uzavrela manželstvo, a tým jej odpadol dôvod na poberanie vdovského dôchodku v zmysle § 74 ods. 5 ZSP, na základe čoho žiadala o pozastavenie vyplácania vdovského dôchodku.“. Vo vzťahu k používaniu viacerých mien navrhovateľkou v komunikácii s odporkyňou zdôraznila, že „Je zarážajúce, že akékoľvek oznámenia, urgencie zo strany navrhovateľky neboli odporkyňou evidované, ani akceptované, ale povinné odvody za navrhovateľku do fondov Sociálnej poisťovne, či už zo strany zamestnávateľov alebo aj zo strany Ústavu na výkon väzby, hoci boli na iné priezvisko, boli zo strany odporkyne priradené k správnej osobe, a to k navrhovateľke.“.

14. V rámci tretieho okruhu (značeného číslom IV.) navrhovateľka uviedla, že súd, v súvislosti s ňou vznesenou námietkou premlčania, vychádzal z nesprávneho skutkového a právneho zistenia. V závere odvolania žiadala, aby odvolací súd rozhodol tak, že „Rozhodnutie zo dňa 06.04.2022 ruší v celom rozsahu a zastavuje konanie.“. Zároveň si uplatnila právo na náhradu trov konania.

15. Odporkyňa sa k odvolaniu navrhovateľky vyjadrila podaním z 8. augusta 2022, v ktorom uviedla, že dôvody uvádzané navrhovateľkou v odvolaní nepovažuje za opodstatnené. Podľa jej názoru krajský súd správne zistil skutkový stav, vec náležite právne posúdil a správne rozhodol. Odkázala sa na svoje podania z 23. júna 2013, 5. marca 2018 a 8. júna 2018. Odporkyňa trvá na tom, že jej postup, ako aj napadnuté rozhodnutie sú správne a netrpia vytýkanými vadami a preto navrhla, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdil.

## III.

### Právny názor odvolacieho súdu

### III.A Procesný postup odvolacieho súdu

16. Najvyšší správny súd ako súd odvolací (§ 10 ods. 2, § 246c ods. 1 prvá veta OSP, v spojení s § 492 ods. 1 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v medziach odvolania navrhovateľky (§ 246c ods. 1 prvá veta OSP a § 212 ods. 1 OSP a § 492 ods. 1 SSP), odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 OSP, § 492 ods. 1 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred (§ 156 ods. 1 a ods. 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 OSP a § 492 ods. 1 SSP) a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľky nemožno vyhovieť.

17. Predmetom konania v danej veci bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne z 13. marca 2015, číslo: XXX XXX XXXXX, ktorým odporkyňa zaviazala navrhovateľku do 30 dní odo dňa doručenia rozhodnutia vrátiť neprávom vyplatený vdovský dôchodok v celkovej sume 14 862,84 Eur, pričom najvyšší správny súd rozhoduje o odvolaní navrhovateľky proti napadnutému rozsudku krajského súdu rozhodujúceho podľa § 250q ods. 3 OSP.

### III.B Aplikovateľné právne predpisy

18. Podľa § 492 ods. 1 SSP, konania podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

19. Podľa § 492 ods. 2 SSP, odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

20. Podľa § 250l ods. 1 OSP, podľa ustanovení tejto hlavy sa postupuje v prípadoch, v ktorých zákon zveruje súdom rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti neprávoplatným rozhodnutiam správnych orgánov.

21. Podľa § 250m ods. 1 OSP, konanie sa začína na návrh, ktorým je opravný prostriedok proti rozhodnutiu správneho orgánu.

22. Podľa § 250m ods. 2 OSP, návrh sa podáva na príslušnom súde v lehote tridsiatich dní od doručenia rozhodnutia, pokiaľ osobitný zákon neustanovuje niečo iné. Návrh je podaný včas aj vtedy, ak bol podaný v lehote na orgáne, ktorý vydal rozhodnutie. Ak rozhodnutie neobsahuje poučenie o opravnom prostriedku alebo ak obsahuje nesprávne poučenie, možno ho napadnúť do šiestich mesiacov od jeho doručenia.

23. Podľa § 250m ods. 3 OSP, účastníkmi konania sú tí, ktorí nimi sú v konaní na správnom orgáne, a správny orgán, ktorého rozhodnutie sa preskúmava.

24. Podľa § 46 ods. 7 zákona č. 100/1988 Zb., nárok na vdovský dôchodok zaniká vydajom.

25. Podľa § 74 ods. 5 písm. a) zákona č. 461/2003 Z. z., nárok na vdovský dôchodok zaniká uzatvorením manželstva.

26. Podľa § 219 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., proti rozhodnutiu ústredia podľa § 179 ods. 1 písm. a) prvého bodu až tretieho bodu možno podať opravný prostriedok, o ktorom rozhoduje súd podľa osobitného predpisu.

27. Podľa § 219 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z., opravný prostriedok, o ktorom rozhoduje súd, môže účastník konania, ktorý podal opravný prostriedok, vziať späť bez súhlasu súdu, ak ústredie novým rozhodnutím opravnému prostriedku v celom rozsahu vyhovel.

28. Podľa § 227 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z., poistenec je povinný príslušnej organizačnej zložke Sociálnej poisťovne preukázať skutočnosti rozhodujúce na vznik nároku na dávku, trvanie nároku na dávku, zánik nároku na dávku, nároku na jej výplatu a jej sumu. Prijemca dávky je povinný do ôsmich

dní oznámiť príslušnej organizačnej zložke Sociálnej poisťovne zmenu v skutočnostiach rozhodujúcich na trvanie nároku na dávku, zánik nároku na dávku, nároku na jej výplatu a jej sumu. Ak bol poistenec alebo príjemca dávky písomne vyzvaný príslušnou organizačnou zložkou Sociálnej poisťovne, aby preukázal tieto skutočnosti, je povinný výzve vyhovieť v lehote do ôsmich dní odo dňa doručenia výzvy, ak organizačná zložka Sociálnej poisťovne neurčila inú lehotu.

29. Podľa § 236 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., príjemca dávky je povinný vrátiť dávku alebo jej časť odo dňa, od ktorého mu nepatrila alebo nepatrila v poskytovanej sume, ak

- a) nesplnil povinnosť uloženú týmto zákonom,
- b) prijímal dávku alebo jej časť, hoci vedel alebo musel z okolností predpokladať, že sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrila, alebo
- c) vedome inak spôsobil, že dávka alebo jej časť sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrila.

30. Podľa § 236 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z., Právo na vrátenie dávky poskytnutej neprávom alebo v nesprávnej sume sa premlčí uplynutím troch rokov odo dňa, keď Sociálna poisťovňa túto skutočnosť zistila, najneskôr uplynutím desiatich rokov odo dňa, za ktorý sa dávka vyplatila. Tieto lehoty neplynú počas konania o opravnom prostriedku, počas výkonu rozhodnutia alebo ak sa na úhradu preplatku vykonávajú zrážky z dávky.

### III.C Skutkové východiská

31. Najvyšší správny súd mal z obsahu súdneho spisu, resp. z obsahu administratívneho spisu za preukázané, že (i) rozhodnutím odporkyne zo dňa 8. júla 2002 č. XXX XXX XXXX bol navrhovateľke podľa § 45 a § 49 zákona č. 100/1988 Zb. priznaný od 18. apríla 2002 vdovský a sirotsky dôchodok (pozn. táto skutočnosť nebola medzi účastníkmi sporná); (ii) navrhovateľka uzavrela dňa 12. decembra 2009 manželstvo (pozn. táto skutočnosť nebola medzi účastníkmi sporná); (iii) skutočnosť, že navrhovateľka uzavrela dňa 12. decembra 2009 manželstvo, oznámil odporkyni manžel navrhovateľky dňa 23. októbra 2014 (pozn. táto skutočnosť nebola medzi účastníkmi sporná); (iv) skutočnosť, že navrhovateľka uzavrela dňa 12. decembra 2009 manželstvo, mala navrhovateľka oznamovať odporkyni aj svojimi listami z 12. februára 2010, 19. júla 2010 a 15. decembra 2010, v ktorých mala žiadať o pozastavenie vyplácania vdovského dôchodku (pozn. táto skutočnosť bola medzi účastníkmi sporná, odporkyňa tvrdila, že predmetné listy neeviduje, navrhovateľka ich existenciu dokazovala kópiou podacích lístkov); (v) rozhodnutím odporkyne z 10. novembra 2014 č. XXX XXX XXXX X odporkyňa navrhovateľke zastavila výplatu vdovského dôchodku od 2. januára 2015 (pozn. táto skutočnosť nebola medzi účastníkmi sporná); (vi) navrhovateľka až do dátumu uvedeného v predošlom bode poberala vdovský dôchodok (tento jej bol vyplácaný, pričom jeho výška nie je medzi účastníkmi sporná), tento dôchodok navrhovateľka odporkyni nevracala, ani iným spôsobom [nad rámec skutočností tvrdných vyššie - vid' bod (iv) vyššie] nenamietala, ani jeho správnosť neavizovala; (vii) spolu s podaním zo dňa 29. decembra 2014 doručeným odporkyni dňa 5. januára 2015 doručil matričný úrad v Seredi odporkyni oznámenie o uzavretí manželstva navrhovateľky; (viii) listom zo dňa 11. novembra 2014 doručeným odporkyni dňa 19. novembra 2014 žiadala navrhovateľka odporkyňu o zasielanie vdovského a sirotského dôchodku na účet syna navrhovateľky (prílohou predmetného listu navrhovateľky bolo tlačivo „Žiadosť o poukazovanie dôchodkových dávok na účet syna dôchodcu“ datované 5. novembra 2014 s overením totožnosti majiteľa účtu zo strany Tatra banka, a.s. datované 8. novembra 2014); (ix) spolu s listom zo dňa 16. januára 2016 doručeným navrhovateľke dňa 18. marca 2016 bolo navrhovateľke doručené rozhodnutie odporkyne; (x) podaním označeným ako „Odpoveď na Váš list zo dňa 16.01.2016“ z 27. marca 2016, ktoré bolo odporkyni doručené 7. apríla 2016 navrhovateľka odporkyni oznámila, že jej bolo rozhodnutie odporkyne doručené, zároveň, že si riadne splnila svoju povinnosť podľa § 227 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. a že „Pokiaľ aj na základe vyššie uvedených skutočností budete odo mňa požadovať vrátenie finančnej čiastky budem nútená pristúpiť riešiť rozhodnutie sociálnej poisťovne iným spôsobom a na iných miestach.“

### III.D Vymedzenie predmetu právneho posúdenia

32. Najvyšší správny súd (ako súd odvolací) v prvom rade poukazuje na to, že súd v procese súdneho prieskumu nie je súdom skutkovým. V správnom súdnictve preskúmajú súde, na základe žalôb alebo opravných prostriedkov, zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy (§ 244 ods. 1 OSP). Úlohou súdu pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa piatej časti tretej hlavy Občianskeho súdneho poriadku (upravujúcej rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov (§ 250l a nasl. OSP) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj s procesnoprávnymi predpismi. Podľa ustanovení tejto hlavy sa postupuje v prípadoch, v ktorých zákon zveruje súdom rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti neprávoplatným rozhodnutiam správnych orgánov. Pokiaľ v tejto hlave nie je ustanovené inak, použije sa primerane ustanovenie druhej hlavy s výnimkou § 250a (§ 250l ods. 1, 2 OSP). Konanie sa začína na návrh, ktorým je opravný prostriedok proti rozhodnutiu správneho orgánu (§ 250m ods. 1 OSP). Súdny prieskum rozhodnutia správneho orgánu, napadnutého opravným prostriedkom účastníka správneho konania a konania mu predchádzajúceho súd vykoná na základe administratívneho spisu správneho orgánu. Žalovaný správny orgán je povinný v súdom určenej lehote predložiť súdu svoje spisy (§ 250d ods.1 OSP).

33. Pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia je pre súd rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia. Súd môže vykonať dôkazy nevyhnutné na preskúmanie napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 1 OSP).

34. Najvyšší správny súd v rámci prieskumu napadnutého rozhodnutia, rozhodujúc ako súd odvolací, identifikoval nasledovné zásadné okruhy (otázky), na ktoré sa v ďalšom zamerá. Vychádzal pritom zo skutkových východísk (viď časť III.C vyššie), zohľadniac imperatív daný krajskému súdu uznesením NS SR. V prvom rade najvyšší správny súd za zásadnú otázku považoval posúdenie správnosti rozhodnutia odporkyne v jej merite, teda posúdenie, či bol navrhovateľke vyplatený vdovský dôchodok neprávom a či jej vznikla povinnosť ho odporkyne vrátiť. Druhou zásadnou otázkou bolo posúdenie námietky premlčania, ktorú navrhovateľka vznesla podaním označeným ako „Vec: Vznesenie námietky premlčania“ zo dňa 25. februára 2022, krátkou cestou doručenou krajskému súdu a odporkyne na pojednávaní konanom dňa 9. marca 2022 (ďalej len „námietka premlčania“). Ostatnou zásadnou otázkou bolo posúdenie správnosti postupu a záveru odporkyne (resp. aj krajského súdu), ktorá list navrhovateľky z 27. marca 2016, adresovaný odporkyne, označený ako „odpoveď na Váš list zo 16. januára 2016“ vyhodnotila ako opravný prostriedok proti rozhodnutiu odporkyne.

35. Čo sa týka prvej otázky (posúdenie, či bol navrhovateľke vyplatený vdovský dôchodok neprávom a či jej vznikla povinnosť ho odporkyne vrátiť) dospel najvyšší správny súd k záveru, že túto odporkyňa (rovnako ako krajský súd) vyhodnotila správne. Ustanovenie (i) § 46 ods. 7 zákona č. 100/1988 Zb., ako aj (ii) § 74 ods. 5 písm. a) zákona č. 461/2003 Z. z. stanovuje, že nárok na vdovský dôchodok zaniká vydajom, resp. uzatvorením manželstva. Inými slovami, po uzatvorení manželstva poberateľky tejto dávky, pokiaľ je jej vdovský dôchodok vyplatený, ide o dávku, ktorá jej nepatrí. Ustanovenie § 236 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. následne rieši povinnosť poberateľa dávky vrátiť dávku, ktorá mu nepatrila, pričom uvádza tri situácie, kedy takáto povinnosť príjemcovi dávky vzniká. Krajský súd správne predmetné ustanovenie interpretoval tak, že podmienky uvedené v ustanovení § 236 ods. 1 písm. a) až c) zákona č. 461/2003 Z. z. nemusia byť splnené kumulatívne a teda, že ak nastane aspoň jedna z tam uvedených situácií, je príjemca dávky povinný túto vrátiť. Odporkyňa vo svojom rozhodnutí uviedla referenciu na ustanovenie § 236 ods. 1 písm. a) a b) zákona č. 461/2003 Z. z. Podľa § 236 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. je príjemca dávky povinný vrátiť dávku alebo jej časť odo dňa, od ktorého mu nepatrila alebo nepatrila v poskytovanej sume, ak prijímal dávku alebo jej časť, hoci vedel alebo musel z okolností predpokladať, že sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrila. Z vyjadrenia samotnej navrhovateľky je zrejmé, že si táto bola vedomá (i) ako skutočnosti, že uzatvorením manželstva (vydajom) jej nárok na vdovský dôchodok zaniká, tak (ii)

skutočnosti, že pokiaľ jej vdovský dôchodok po uzatvorení manželstva vyplácaný bol, išlo o dávku neprávom vyplatenú. Táto skutočnosť vyplýva z argumentácie navrhovateľky, ktorá už vo svojom liste z 27. marca 2016, adresovanom odporkyňi, označenom ako „odpoveď na Váš list zo 16. januára 2016“ (ďalej taktiež „list navrhovateľky z 27. marca 2016“) poukazovala na to, že odporkyňi tromi listami oznamovala, že uzatvorila manželstvo a kópie týchto listov spolu s podaciami lístkami pripojila. Konkrétne išlo o listy datované 12. februára 2010, 19. júla 2010 a 15. decembra 2010 (ďalej len „oznámenia navrhovateľky“), v ktorých v podstatnom uviedla, že „... dňa 12.12.2009 som uzavrela manželstvo. Z tohto dôvodu Vás žiadam o pozastavenie vyplácania vdovského dôchodku. V prílohe zasielam oznámenie o uzavretí manželstva.“. Otázke o informovanosti odporkyne o predmetnej skutočnosti (uzatvorení manželstva) sa najvyšší správny súd venuje nižšie. Na tomto mieste teda súd len konštatuje, že ako správny orgán, tak krajský súd dospeli k správnejmu záveru, že navrhovateľke nárok na vdovský dôchodok uzatvorením manželstva zanikol a táto dávka v sume, v akej bola navrhovateľke po tomto dni vyplatená (ktorá suma nebola medzi účastníkmi sporná, čo do výšky ani čo do preukázania jej skutočného vyplatenia), bola dávkou, ktorá jej nepatrila. Vychádzajúc z tohto záveru následne správny orgán správne aplikoval ustanovenie § 236 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z., keďže sama navrhovateľka tvrdila, že túto dávku prijímala, hoci vedela, že sa jej vypláca neprávom.

36. Čo sa týka druhej otázky (posúdenie námietky premlčania) dospel najvyšší správny k záveru, že túto krajský súd vyhodnotil správne. Ustanovenie § 236 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. rozlišuje trojročnú subjektívnu a desaťročnú objektívnu premlčaciu dobu vzťahujúcu sa na právo na vrátenie dávky poskytnutej neprávom. Navrhovateľka (jej právny zástupkyňa) v námietke premlčania dôvodila, že „... Vaše uplatnené údajné nároky v zmysle Rozhodnutia sú premlčané, nakoľko o skutočnosti, že je údajne neprávom vyplácaný vdovský dôchodok našej klientke ste sa dozvedeli už v roku 2010.“. Vychádzala pritom z oznámení navrhovateľky (listy datované 12. februára 2010, 19. júla 2010 a 15. decembra 2010) konštantne tvrdiac (prierezovo vo svojich podaniach a prednesoch), že tieto boli odporkyňi doručené a odporkyňa s informáciou o uzatvorení manželstva navrhovateľky už v roku 2010 disponovala. Čo sa týka aplikácie subjektívnej premlčacej doby, podľa § 236 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. právo na vrátenie dávky poskytnutej neprávom alebo v nesprávnej sume sa premlčí uplynutím troch rokov odo dňa, keď Sociálna poisťovňa túto skutočnosť zistila. Zo skutočností uvedených v bode 31 sub. (iii) a (vii) vyplýva, že odporkyňa (Sociálna poisťovňa) preukázateľne zistila (keďže túto skutočnosť sama potvrdila), že došlo k neprávom poskytnutej dávke (vdovského dôchodku navrhovateľke) dňa 23. októbra 2014, kedy jej informáciu o uzatvorení manželstva poskytol manžel navrhovateľky, resp. 5. januára 2015, kedy matričný úrad v Sereďi doručil odporkyňi oznámenie o uzavretí manželstva navrhovateľky. Tvrdenie navrhovateľky, že oznámenia navrhovateľky boli odporkyňi doručené (v roku 2010) a táto disponovala informáciou relevantnou pre začatie plynutia (subjektívnej) premlčacej doby, nepovažoval krajský súd za preukázané. S týmto záverom sa najvyšší správny súd stotožnil. Viedla ho k tomu jednak samotná skutočnosť, že odporkyňa navrhovateľke vyplácala vdovský dôchodok až do vydania rozhodnutia odporkyne z 10. novembra 2014 č. XXX XXX XXXX X, ktorým odporkyňa navrhovateľke zastavila výplatu vdovského dôchodku od 2. januára 2015. Podstatným pre vyššie uvedený záver však bol aj obsah podania navrhovateľky - listu zo dňa 11. novembra 2014 doručeného odporkyňi dňa 19. novembra 2014, ktorým navrhovateľka žiadala odporkyňu o zasielanie vdovského a sirotského dôchodku na účet jej syna (ktorého prílohou bolo tlačivo „Žiadosť o poukazovanie dôchodkových dávok na účet syna dôchodcu“ datované 5. novembra 2014 s overením totožnosti majiteľa účtu zo strany Tatra banka, a.s. datované 8. novembra 2014). Obsah tohto podania nasvedčuje tomu, že navrhovateľka ešte aj v novembri roku 2014 vo svojej komunikácii s odporkyňou vychádzala z toho, že jej nárok na vdovský dôchodok nezanikol, keďže požadovala jeho výplatu [ktorú odporkyňa (vychádzajúc z rozhodnutia zo dňa 8. júla 2002 č. XXX XXX XXXX, ktorým bol navrhovateľke podľa § 45 a § 49 zákona č. 100/1988 Zb. priznaný od 18. apríla 2002 vdovský a sirotsky dôchodok) v priebehu rokov realizovala], avšak len na iný účet. Obsah uvedenej listiny je rozporný s tvrdením navrhovateľky (v námietke premlčania) o tom, že odporkyňa mala relevantnú skutočnosť (pre začatie plynutia subjektívnej premlčacej doby) zistiť už takmer päť rokov predtým a napriek tomu navrhovateľke poukazovať (vyplácať) vdovský dôchodok v agregovanej sume 14 862,84 eur. Vychádzajúc z vyššie



uvedeného dospel najvyšší správny súd k záveru, že krajský súd správne na vznesenú námietku premlčania neprihliadol.

37. Nakoniec najvyšší správny súd posúdil aj tretiu otázku [teda správnosť postupu a záveru odporkyne (resp. aj krajského súdu), ktorá list navrhovateľky z 27. marca 2016, adresovaný odporkyni, označený ako „odpoveď na Váš list zo 16. januára 2016“ vyhodnotila ako opravný prostriedok proti rozhodnutiu odporkyne]. Najvyšší správny súd pritom vzal do úvahy aj imperatív daný uznesením NS SR, vyplývajúci zo záveru, že „... súd prvého stupňa nevenoval veci dostatočnú pozornosť, keď náležite neskúmal, či list navrhovateľky z 27. marca 2016, adresovaný Sociálnej poisťovni, ústredie, označený ako „odpoveď na Váš list zo 16. januára 2016“ a Sociálnej poisťovni, ústredie doručený dňa 07.04.2016 spĺňa zákonné podmienky opravného prostriedku proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovni, ústredie č. XXX XXX XXXX X zo dňa 13. marca 2015 a následne, pokiaľ by mal preukázané, že uvedeným listom navrhovateľka podáva opravný prostriedok proti uvedenému rozhodnutiu odporkyne zo dňa 13. marca 2015 neskúmal, či navrhovateľka podala opravný prostriedok proti tomuto rozhodnutiu v zákonnej lehote.“ a následný postup krajského súdu po vrátení veci najvyšším súdom. Čo sa týka listu navrhovateľky z 27. marca 2016 táto v ňom: (i) označila seba (navrhovateľku) a odporkyňu; (ii) podanie, voči ktorému vznáša „námietky“ (napr. referencia na list zo dňa 16. januára 2016, ktorého prílohou bolo rozhodnutie odporkyne alebo slovné spojenie „V rozhodnutí sa tu odkazujete ...“); (iii) dátum doručenia majúci vplyv na plynutie lehoty, resp. posúdenie včasnosti podania (spojenie „... ktorý mi bol len tak mimochodom doručený až dňa 18.03.2016 ...“); (iv) podstatu „výhrad resp. námietok“ navrhovateľky voči rozhodnutiu odporkyne (argumentácia „Svoju povinnosť voči sociálnej poisťovni podľa § 227 ods. 3 zákona č. 461/2003 som si splnila ...“) a (v) skutočnosť, ktorú navrhovateľka požaduje (spojenie „Pokiaľ aj na základe vyššie uvedených skutočností budete odo mňa požadovať vrátenie finančnej čiastky ...“). Vychádzajúc z uznesenia NS SR vyzval krajský súd navrhovateľku uznesením zo 16. januára 2020 na doplnenie podania (listu navrhovateľky z 27. marca 2016), na čo navrhovateľka reagovala podaním zo 17. februára 2020 označeným ako „Vec: Doplnenie podania Sp. zn. 8Sd/88/2016“, v závere ktorého uviedla „Možno neviem odborne písať odvolania a používať paragrafy, ale poznám svoje práva a som presvedčená o svojej nevine ...“. Najvyšší správny súd sa (vychádzajúc z vyššie uvedeného) stotožnil so záverom krajského súdu (vyjadreným v bode 39 napadnutého rozsudku), že „Z jeho obsahu (pozn. z obsahu podania spomínaného v predošlej vete) a aj z predchádzajúcej korešpondencie zo strany navrhovateľky je zrejme nepochopenie jej procesného postavenia v spore ...“. Krajský súd preto postupoval správne, keď navrhovateľkou tvrdým porušeným právam poskytol takú mieru ochrany, že vec prejednal a meritorne rozhodol; aplikujúc pritom ustanovenie rozhodol § 219 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., ale najmä § 250m ods. 1 a 2 OSP v spojení s ustanovením § 219 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. Čo sa týka plynutia lehoty na podanie opravného prostriedku krajský súd správne postupoval, aplikujúc ustanovenie § 250m ods. 2 prvá veta OSP na list navrhovateľky z 27. marca 2016 doručený odporkyni dňa 7. apríla 2016 (ktorým navrhovateľka reagovala na rozhodnutie odporkyne, ktoré jej bolo doručené 18. marca 2016). Nakoniec, čo sa týka námietky navrhovateľky, že k jej listu (opravnému prostriedku) nebolo pripojené splnomocnenie (str. 4 tretí odsek odvolania navrhovateľky), a teda „... sa jedná o správne konanie a teda o správnu žalobu, ku ktorej musí byť pripojené splnomocnenie udelené advokátom. Teda neboli splnené ani procesné podmienky pre začatie tohto konania.“ Najvyšší správny súd poukazuje na ustanovenie § 250l ods. 2 a § 250a OSP.

38. Vychádzajúc z vyššie uvedeného nezistil najvyšší správny súd žiaden dôvod na to, aby sa odchyľil od logických argumentov a relevantných právnych záverov obsiahnutých v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu. Tieto závery, spolu so správnou citáciou dotknutých právnych noriem, totiž vytvárajú dostatočné právne východiská pre vyslovenie výroku napadnutého rozsudku krajského súdu. Preto sa s ním najvyšší správny súd v podstatnom stotožňuje, považujúc právne posúdenie veci krajským súdom za správne.

39. Z uvedených dôvodov aj najvyšší správny súd považoval rozhodnutie odporkyne za zákonné, a preto podľa § 250ja ods. 3 druhá veta v spojení s § 250l ods. 2 a § 219 ods. 1 a 2 OSP a § 492 ods. 1 a 2 SSP rozsudok krajského súdu potvrdil.

40. Účastníkom konania najvyšší správny súd nepriznal právo na náhradu trov odvolacieho konania, lebo navrhovateľka v odvolacom konaní nebola úspešná a odporkyni trovy nevznikli.

41. Toto rozhodnutie prijal najvyšší správny súd v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 tretia veta zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

**Poučenie :**

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.